

EEN REGLEMENT VOOR DE KRAAMHOUDERS IN KORTENBOS, 1898

Rombout Nijssen

Veel lezers zullen zich herinneren dat een groot deel van de parochie Kortebos, het deel waarop onder meer de kerk staat, tot 1976 deel uitmaakte van de gemeente Kozen. Minder mensen zullen zich nog de tijd herinneren waarin er in Kortebos, zoals dat tot voor enkele tientallen jaren het geval was in Scherpenheuvel, op feestdagen ter ere van Onze-Lieve-Vrouw een tiental kraampjes met snoep en devotionalia opgesteld stonden voor de kerk.

Aan het einde van de negentiende eeuw waren de mogelijkheden voor de kraamhouders om zoveel mogelijk volk naar hun kraam te lokken beperkt. Electriche verlichting was daar nog niet beschikbaar en de kraamhouders moesten het doen met roepen, zingen of muziek spelen als zij wilden dat de aandacht van de mogelijke kopers op hun kraam gevestigd werd.

Dat leidde op feestdagen ter ere van Maria tot lawaaierige taferelen, in die mate dat de rust van de eredienst gestoord werd. In het voorjaar van 1898 voelde de gemeenteraad van Kozen zich geroepen om een reglement vast te stellen, dat ervoor moest zorgen dat het er in de meimaand in Kortebos rustiger aan toe zou gaan.

De gemeenteraad van Kozen bestond destijds uit vijf leden: burgemeester Jeuris, de schepenen Wintmolders en Clerx, en de raadsleden Lambrechts en Vrydaghs. Op 16 april 1898 boog de raad zich over de zaak en stelde het reglement vast dat hieronder afgedrukt wordt.

In de eerste plaats werd vastgesteld dat de kramers bij de kerk van Kortebos tijdens de erediensten niet meer mochten schreeuwen of muziek maken (art. 1). Uitbaters van danstenten konden voortaan thuis blijven, want *danspartijen of iets wat de openbare eerlijkheid en goede orde kan krenken* waren niet meer toegelaten (art. 2). Nachtbrakers waren ook niet meer welkom, want *alle kraam of uitstelling zal gesloten moeten zijn ten acht ure 's avonds* (art. 3).

De voorgaande jaren hadden kraamhouders die wat meer plaats wilden om hun kraam te installeren de bomen langs de weg, die aan de gemeente toebehoorden, beschadigd. Daarom werd nu in het reglement opgenomen dat wie zich daar nog aan schuldig maakte, de schade zou moeten vergoeden (art. 4). Kraamhouders die zich niet naar deze regels zouden schikken en zich *aan de politie of de overheid wederspanning zouden maken*, zouden verplicht worden de plaats te ontruimen, zonder enig recht op de terugbetaling van het betaalde standgeld (art. 5). Tot slot werden belanghebbenden gewaarschuwd dat dit reglement, voor meer zekerheid over de toepassing ervan, onder meer aan de griffie van het vrederecht en van de rechtbank van eerste aanleg gestuurd zou worden (art. 6).

Uit het verslagregister van de gemeenteraad van Kozen voor de jaren 1882-1912:

Feesten te Cortenbosch - Politie-reglement

De gemeenteraad van Cosen in openbare zitting van 16 april 1898 vereenigd, heeft met eenparige stemmen der aanwezige leden, de heeren B. Jeuris, burgemeester, Wintmolders en Clerx, schepenen, Lambrechts en Vrydaghs, raadsleden, het volgende politiereglement gestemt (sic) ten einde hetzelve aan de goedkeuring der bestendige deputatie van Limburg te onderwerpen:

Artikel 1.

Geen kramer of uitsteller, van welken aard ook, zich in de meimaand nabij de kerk te Cortenbosch bevindende, zal mogen schreeuwen, groot gerucht maken of muziek spelen gedurende de goddelijke diensten.

Art. 2.

Het zal niet toegelaten zijn danspartijen in te richten, te twisten of iets te doen wat de openbare eerlijkheid en goede orde kan krenken.

Art. 3.

Alle kraam of uitstelling zal gesloten moeten zijn ten acht ure 's avonds.

Art. 4.

Iedere kramer zal verantwoordelijk blijven voor de schade desgevallend toegebracht aan de boomen zich langs zijne uitstelling bevindende.

Art. 5.

In geval een kramer of uitsteller zich aan de politie of de overheid wederspanning zou maken of iets doen tegenstrijdig aan de voorgaande artikels, zal hij, benevens de straffen der bestaande wettelijke schikkingen en verordeningen, verplicht zijn op enkel bevel der overheid de plaats te ontruimen en zal geen recht hebben zijn betaald standgeld terug te eischen.

Art. 6.

Er zullen afschriften van het tegenwoordig reglement aan de bestendige deputatie van den provincialen raad, aan de griffies der rechtbank van eersten aanleg en van het vredegerecht, alsmede aan de nationale gendarmerie overgezonden worden, overeenkomstig art. 78 der gemeentewet.

Aldus gedaan te Cosen, dag, maand en jaar als boven.

De gemeenteraad:

Wegens den raad: de secretaris [getekend:] H. Wintmolders

De burgemeester [getekend:] B. Jeuris

GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTESCHOOL VAN WIJER.

Met de komst vorig jaar van het polyvalente gebouw De Vilair staat de vroegere gemeenteschool nu leeg. Een gelegenheid en het moment om de geschiedenis van dit gebouw en de werking van deze gemeentelijke lagere school eens in herinnering te brengen.

Heemkunde-Nieuwerkerken zal op 27 april 2025 - Vlaamse Erfgoeddag - hierover een brochure uitgeven. Ludo Raskin vertelt hierin een uitgebreid verhaal over het onderwijs in Wijer vanaf de Franse Revolutie (1789) toen Wijer onder Napoleon zijn eerste onderwijswetgeving kreeg, gevolgd door de periode 1815 toe wij bij Nederland werden gevoegd, tot de Belgische Onafhankelijkheid in 1830.

In 1842 werden de gemeenten verplicht om een gemeenteschool te hebben met woonhuis voor de onderwijzer. In Wijer werd dit pas gerealiseerd in 1870. Het wel en wee van het bouwen van deze gemeenteschool, alle onderwijzers die er woonden en lesgeven, en veel van onze voorouders op klasfoto's zullen een verrassend beeld ophangen van dit rijke facet van onze dorpsgeschiedenis over méér dan twee eeuwen.

Dorpsgenoten die nog over oude klasfoto's beschikken kunnen zich nog in verbinding stellen met Ludo Raskin, Opperstraat 183 Wijer, tel. 011/311076.